

CIUDAD DE DIOS

(Cidade de Deus)

Sinopsis

Brasil, finals dels anys 60: Buscapé és un nen més a Cidade de Deus, *favela* de Rio de Janeiro. Tímid i fràgil, observa els nens endurits del seu barri, els seus robatoris i els enfrontaments amb la policia.

D'altra banda, Dadinho, un nen de la mateixa edat, somnia amb ser el més temut i respectat de la *favela*.

Els anys passen. Dadinho, convertit en Zé pequeno és, amb la complicitat de Bené, l'amo de Cidade de Deus gràcies al narcotràfic i al magnetisme que la seva agressivitat exerceix al seu voltant.

Mentrestant, Buscapé utilitza la seva passió per la fotografia com a vàlvula d'escapament a una dinàmica infernal de violència a la qual cauen la majoria dels seus companys.

La pel·lícula fa un retrat coral d'una generació, a través l'evolució dels dos personatges i a la degradació de la *favela*, corcada per les màfies locals, la violència i el narcotràfic.

Fitxa Artística

Buscapé ..... ALEXANDRE RODRIGUES
Zé pequeno ..... LEANDRO FIRMINO DA HORA
Bené ..... PHELIPE HAAGENSEN
Sandro Cenoura ..... MATHEUS NACHTERGAELE
Mané Galinha ..... SEU JORGE
Cabeleira ..... JONATHAN HAAGENSEN
Buscapé petit ..... LUIS OTÁVIO
Dadinho ..... DOUGLAS SILVA
Berenice ..... ROBERTA RODRÍGUEZ
Angelica ..... ALICE BRAGA
Neginho ..... RUBENS SABINO
Paraíba ..... GERO CAMILO
Marreco ..... RENATO DE SOUZA
Marina ..... GRAZIELA MORETTO

Fitxa Tècnica

Direcció ..... FERNANDO MEIRELLES
Co direcció ..... KATIA LUND
Guió ..... BRÁULIO MANTOVANI
(Basat en l'obra de Paulo Lins "*Cidade de Deus*")
Producció ..... ANDREA BARATA RIBEIRO,
..... MAURICIO ANDRADE RAMOS
Co Producció ..... WALTER SALLES
Director de fotografia ..... CÉSAR CHARLONE, ABC
Música ..... ANTÔNIO PINTO, ED CORTES
Muntatge ..... DANIEL REZENDE

Durada ..... 130 minuts
Nationalitat ..... Brasil
Any de Producció 2002

Filmografia de Fernando Meirelles

(Com a director)

1996 *O Menino Maluquinho*
1998 *E no Meio Passa um Trem* (curt)
1999 *Domésticas, o Filme*

2001 *Palace II* (curt) co dirigit amb Katia Lund
2002 *Cidade de Deus*

PREMIS

Festival de Cannes 2002
Secció Oficial

Globus d'Or 2003
Nominada millor Pel·lícula estrangera

Festival de Cinema de l'Havana
Millor Pel·lícula: Primer Premi Coral
Millor Fotografia
Millor Actor (conjunt dels actors principals)
Premi de la Crítica Internacional (FIPRESCI)

CRÍTICA

Les 600 pàgines de la novel·la de Pablo Lins sobre les seves pròpies experiències autobiogràfiques i els dos anys de preparació emprats pel realitzador Fernando Meirelles aporten a *Ciudad de Dios* sòlids avalls de credibilitat. A través dels anys compresos entre finals dels seixanta i principis dels vuitanta, el film retrata l'evolució d'aquest suburbi de Rio de Janeiro batejat amb una ironia gairebé blasfema i on els nens es fan homes quan maten la seva primera víctima.

Els seus dos protagonistes, en trànsit des de la infància a la maduresa, opten per camins contraposats. Un d'ells empenya la pistola, com la majoria dels nens del barri, i substitueix els robatoris pel molt més rendible tràfic de cocaïna. L'altre fa d'una càmera fotogràfica la seva arma predilecta i aconsegueix mirar la realitat des de l'altra banda de l'objectiu. El film també segueix aquest camí i la identificació de Meirelles amb el personatge és òbvia, excloent-ne tota perspectiva complaent o moralitzant.

Ciudad de Dios utilitza els mateixos recursos del cinema ultraviolent nord-americà. És evident que beu de les fonts de Tarantino o Scorsese, tant en l'estructura dramàtica fragmentada del relat com en el muntatge sincopat de les imatges, però el seu

mèrit particular consisteix a provocar la náusea allà on altres films només reclamen la complaença davant la sang i les vísceres. Si Coppola va dir que *Apocalypse Now* era Vietnam, *Ciudad de Dios* és l'infern. Sense pal·liatius ni excuses. Sense coartades ni amortidors. Cal mirar de cara la pantalla per entreveure la realitat de la qual han extret unes imatges difícilment oblidables.

Retrat coral d'una societat que ha establert les seves pròpies regles de joc, el film brasiler que ja han vist tres milions d'espectadors d'aquell país mostra el pas del temps a través d'uns personatges que saben que tenen les hores comptades. Conscients que la mort els espera a qualsevol cantonada, viuen intensament i obliguen que la càmera acceleri el seu ritme a fi de no perdre la seva pista.

Cadascuna de les petites històries que componen la pel·lícula contribueix, en conseqüència, a la configuració d'un mosaic tan real com la mateixa vida. L'atracament a un prostíbul o l'assalt a un camió de gas proporcionen moments dignes dels thrillers però la gran virtut de *Ciudad de Dios* és que, a més de ser una gran pel·lícula, va molt més enllà del cinema per abordar una realitat que sembla que imiti la ficció. No debades, Lula da Silva acaba d'estrenar el seu mandat presidencial anunciant que aquest barri de Rio de Janeiro acollirà el programa pilot de recuperació de favelas. Si un món millor és possible, pel·lícules com *Ciudad de Dios* contribueixen a fer evident la seva necessitat.

Esteve Riambau, *L'Avui*, 1 de Febrer de 2003

Vaig assistir aquesta setmana a São Paulo a la preestrena d'una bona pel·lícula: *Cidade de Deus*, dirigida per Fernando Meirelles, inspirada en la novel·la homònima de Paulo Lins. Es tracta d'una incursió directa en les entranyes de la joventut marginada d'una *favela carioca* –en realitat, un dipòsit de vivendes de pobres, amb una arquitectura força modesta, construït per Carlos Lacerda entre 1962 i 1965, on viuen actualment 120 mil persones. En tres generacions, la narrativa documenta l'evolució de la violència en nivell creixents.

El que es veu a la pantalla són vides senzilles, sense cap altre horitzó que aquell que es pot veure des de la mira d'una arma. L'objectiu és la imatge de cadascú reflexada al mirall de la sagnant i quotidiana lluita pels punts de droga.

El millor de tot és que la pel·lícula, muntada amb un ritme que contagia, no cau en el simple discurs social. El buit –i la sang que l'omple– parlen per si mateixos. Allà on l'Estat no existeix, exceptuant la rapinya ocasional de policies poc preparats i igualment bèsties, la dinàmica social i psicològica passa a ser determinada per el pitjor que es troba en la perifèria marginada: el lliure arbitri de la violència esbojerrada, on la lògica de la mort es torna dominant.

No obstant, no és una pel·lícula pessimista. En lloc del derrotisme, el que sorgeix entre les runes i cossos dilacerats és la lluentor de la mirada de Buscapé, un jove salvat per una màquina fotogràfica amb la qual documenta l'infern. Per increïble que sembli, aconsegueix veure més enllà –qui sap l'esperança de rescat de milions de "buscapés" mitjançant la cultura i l'art. En definitiva, de polítiques públiques que transformin aquest estat de les coses.

La violència comença abans de l'entrada de la policia en la història. No serveix de res combatre-la només amb més armes, amb més policies. Quan la policia entra ja es troba el delinqüent preparat. Per aquesta raó el nostre Programa de Seguretat Pública pel Brasil inclou també la cultura com a forma per combatre la delinqüència.

Existeixen propostes en els nivells de govern federal, estatal i municipal. Existeix també una clara distinció entre allò que es pot dur a terme en aquests moments, immediatament, sense dependre de canvis legislatius, i allò que requereix fins i tot alteracions constitucionals. I existeixen clares mesures per promoure l'eficiència policial i la indispensable participació ciutadana de les comunitats en els problemes de la seguretat pública.

Això significa que el projecte és capaç d'enfrontar la criminalitat i la violència actuals, és a dir, la qüestió de qui ha caigut en la delinqüència, i també proposa camins efectius per no permetre que altres persones siguin atretes o dominades pels criminals. En aquest cas, es tracta inclusivament de mobilitzar tota la societat, especialment els joves amb ciutadania, per a disputar amb el crim organitzat i el narcotràfic milions de joves de les perifèries i "favelas" de les nostres ciutats que volen una vida digna, però viuen assetjats pels delinqüents.

L'absència de l'Estat –és a dir, d'escoles, d'oci, de feina– transforma conjunts de vivendes com el de Cidade de Deus gairebé en un desterrament, un lloc on els pobres es troben concentrats per no perturbar la pau dels més afavorits.

El nostre Programa de Govern no descuida la inversió directa en formació, equipaments i perfeccionament de l'estructura policial. Tot i així no és suficient. O bé l'Estat fa fortes inversions en polítiques destinades a incorporar la joventut o llavors no hi ha res a fer. L'Estat ha de ser l'inductor de l'esperança per a nens i joves.

Com es fa? Decidint, fent, negociant. El problema del Brasil, n'estic convençut, no és només econòmic. Sembla econòmic però és polític. *Cidade de Deus* existeix en diverses parts del país. No és només un problema econòmic, però sí fruit d'opcions polítiques. En aquest sentit, la prioritat dels governs no és, i no ha estat, fer política social.

L'escriptor Paulo Lins, present a la preestrena, va viure la seva joventut a Cidade de Deus i ha trigat 20 anys en acabar el llibre. Em va dir que en aquest període la violència ha empitjorat, el poder de foc ha crescut i l'edat d'ingrés al crim ha disminuït. Només l'any passat van sorgir 300 noves *favelas* a Rio de Janeiro. El seu nou projecte literari pretén acompanyar aquest absurd augment de la violència. No és gratuït que la governadora Benedita da Silva, que va rebre l'Estat en condicions tan precàries, estigui donant tanta atenció a la seguretat pública.

Més barbàrie o sòlides inversions en polítiques públiques, quina altra opció li queda al Brasil?

Luiz Inácio Lula da Silva
President del Brasil

Fitxa elaborada per:

MODiband
Projectes culturals